

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 101/21

Møtedato: 09.09.2021

Dato: 25.08.2021

Arkivsaknr: 2011/2813

Orientering om universitetets beredskapsarbeid i forbindelse med koronaviruspandemien (COVID-19)

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Beredskapsplan for universitetet i Bergen
<https://regler.app.uib.no/regler/Del-1-Overordnede-rammer/1.6-Beredskapsplan-ved-UiB/Beredskapsplan-for-Universitetet-i-Bergen>
- Pandemiplan for Universitetet i Bergen
<https://regler.app.uib.no/regler/Del-1-Overordnede-rammer/1.6-Beredskapsplan-ved-UiB/Pandemiplan-for-Universitetet-i-Bergen>
- Styresak 69/21 Orientering om universitetets beredskapsarbeid i forbindelse med koronaviruspandemien (COVID-19)
http://ekstern.filer.uib.no/ledelse/universitetsstyret/2021/2021-06-17/S_69-21Orientering-universitetets-beredskapsarbeid-koronaviruspandemi.pdf

Saken gjelder:

Gjennom Covid-19 pandemien er universitetsstyret fortløpende orientert om universitetets håndtering av pandemien. En rekke endringer og tilpasninger er gjennomført i tråd med nasjonale og lokale myndigheters smitteverntiltak. UiB har fått positive tilbakemeldinger fra Kunnskapsdepartementet og lokale myndigheter på vår oppfølging av pandemien.

Ved oppstart av studieåret i august la UiB opp til at studentene kunne vende tilbake til en studiestart med undervisning og tilstedeværelse på campus i tråd med forsvarlig smittevern. Som følge av smitteøkningen i Bergen har UiB hatt nær dialog med kommunale myndigheter om organisering og gjennomføring av semesterstart og fadderuke. Kommunen vedtok nye restriksjoner i lokal forskrift fra 12.august og studentenes fadderuke måtte reorganiseres i løpet av kort tid. UiB etablerte et alternativt tilbud til de nye studentene og forsterket smittevern i form av egne tilbud for hurtigtesting.

I saken redegjøres det for UiBs oppfølging av tiltak for å hindre spredning av Covid-19 viruset.

Forslag til vedtak:

Styret tar sak om Universitetets arbeid med beredskap i forbindelse med Koronaviruset til orientering og imøteser en ny status i neste styremøte.

Robert Rastad
Universitetsdirektør

26.08.21/Tore Tungodden/Kari Fuglseth/Sonja Dyrkorn/Benedicte Løseth/Christen Soleim/Per Arne Foshaug.

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
101/21

Møtedato:
09.09.2021

Arkivsaksnr:
2011/2813

Orientering om universitetets beredskapsarbeid i forbindelse med koronaviruspandemien (COVID -19)

Bakgrunn

UiB har gjennomført en rekke tiltak og tilpasninger gjennom pandemien for å legge best mulig til rette for den faglige virksomheten i tråd med forsvarlig smittevern. Effektiv beredskapsorganisasjon og tett samarbeid med studentene, fakultetene, og tillitsvalgte har vært avgjørende for å håndtere situasjonen. Pandemien har gitt utfordringer på en rekke områder og i saken gis det status for oppfølging av den faglige virksomheten.

Ved oppstarten av studieåret i august la UiB opp til at studentene kunne vende tilbake til en studiestart med undervisning og tilstedeværelse på campus i tråd med forsvarlig smittevern. Som følge av smitte økningen i Bergen i august hadde universitetsledelsen nær dialog med Bergen kommune om opplegg for semesterstart og fadderuke. Bergen kommune innførte nye restriksjoner i lokal forskrift fra 12.august som siden ble forlenget i september. Det ble gitt nye føringer for antall i sosiale sammenkomster knyttet til arbeid og skole, og som følge av dette måtte fadderuken reorganiseres på kort tid.

Ved UiB gjaldt følgende retningslinjer:

- Påbud om bruk av munnbind der det ikke var mulig å holde avstand på campus.
- Anbefaling om at arbeidstakere med behov for kollektivtransport har hjemmekontor dersom de har anledning til det. Hjemmekontor skal avtales med nærmeste leder.
- Oppfordring til alle ansatte til å følge myndighetenes råd om vaksinerings. Bergen kommune var i utgangspunktet skeptisk til bruk av hurtigtesting, men endret policy og anbefalte likevel hurtigtesting som et virkemiddel gitt smittesituasjon. UiB fikk raskt på plass et opplegg for hurtigtesting på seks lokasjoner på campus og tilbudet er videreført etter oppstartsuken. I tillegg ble det distribuert egentester til studentene.
- Alle studenter fikk tekstvarsel med informasjon om gjeldende smittevern og anmodning om testing i forbindelse med semesterstart.
- Fra 15. august fikk personer med opptak til en ph.d.-utdanning ved en norsk utdanningsinstitusjon mulighet til å reise inn i landet. De må følge samme test- og karantenekrav som andre personer som kommer fra tredjeland.

Regjeringen besluttet 13.august å fjerne krav om 1 meters avstand i undervisningssituasjon ved universiteter og høyskoler. Som følge av smittesituasjonen i Bergen og i samråd med kommunen opprettholdt UiB kravet om avstand i undervisningslokalene.

Utdanning

Semesterstart og fadderuke

Semesterstarten ble lagt opp med så mye fysisk oppmøte og deltakelse som mulig for ansatte og studenter. UiB har tilrettelagt for forsvarlig smittevern i form av en rekke tiltak og gjennom utvidet arealkapasitet. Universitetsledelsen vurderer det som veldig positivt at vi gradvis vender tilbake til en mer normal situasjon på campus og at studentene er prioritert. Samtidig er Bergen i en spesiell situasjon med et høyt smittetrykk og i samråd med kommunen valgte universitetet å opprettholde avstandskravet i undervisningsarealene. Hovedfokus var å sikre en forsvarlig semesterstart for å unngå ytterligere innstramminger som igjen kan ramme studenter og ansatte.

Årets velkomstsereoni og kjedeoverrekkelse for ny rektor ble gjennomført som et fysisk arrangement innenfor gjeldende smitteverntiltak med god deltakelse fra nytt universitetsstyre, statsråd Monica Mæland og ordfører Marte Mjøs Persen.

Som følge av smitteøkningen i Bergen var det tett dialog med kommunen om avvikling av årets fadderuke. Bergen kommune ønsket at institusjonene skulle gjennomføre en organisert fadderuke fordi ville ivareta forsvarlig smittevern bedre enn i uorganiserte studentaktiviteter.

I lokal forskrift fra kommunen ville fadderarrangementene på kveldstid falle inn under bestemmelser for private arrangementer i leid lokale og med antallsbegrensning på 100 personer. Fadderorganisasjonen hadde betydelige utfordringer med å gjennomføre sine planer gitt disse endringene ble innført fra 12.august. Universitetet la derfor raskt til rette for fadderarrangementer på campus på kveldstid. Det ble stilt til rådighet 14 lokasjoner på campus med kombinasjon av telt og kantiner hver dag fra 16.-21.august, i tillegg ble det skaffet leide lokaler i Bergen. Arrangementene ble organisert med godkjent leverandør for alkoholserving, og var ellers bemannet med ansvarlig arrangør fra UiB, smittevernvakter og tilsyn fra vekterselskap. Organiseringen skjedde i nært samarbeid med fadderansvarlig ved UiB og studentenes og kommunens tilbakemeldinger har vært positive.

UiB tilbød også hurtigtester til nye studenter fra seks ulike mobile hurtigteststasjoner i fadderuken. Teststasjonene var åpne fra klokken 09-21 på de fleste lokasjonene. Alle nye studenter ble oppfordret til å teste seg ofte. Teststasjonene ble etter hvert supplert eller erstattet av selvtester. Status per 31.8 er at om lag 13000 hurtigtester er gjennomført. Det er avdekket 99 smittede studenter. Av disse var 41 knyttet SV-fakultetet, mens øvrige tilfeller var spredt mellom fakultetene. I dialog med smittevernoverlegen i Bergen og UiBs bedriftshelsetjeneste ble det besluttet å avslutte fadderarrangementene for alle studentene ved SV-fakultetet fredag 20.august. Ved ett studie startet semesteret med digital undervisning. Studentene er fulgt opp og UiB har bistått kommunen i smittesporing knyttet til aktivitet på campus og i fadderarrangementer. Ordningen med hurtigteststasjoner er videreført i august, men med noe færre stasjoner.

Andreårsstudentene har i hovedsak møtt medstudenter via digitale flater, og mange kjenner ikke sine medstudenter. Det var ikke lagt opp til spesifikke sentrale tiltak for andreårsstudenter, men flere av fakultetene har brukt tildelte midler fra Studentpakken som ble gitt fra Kunnskapsdepartementet til lavterskelarrangementer for alle sine studenter. UiB ble tildelt ekstra midler tilsvarende kr 100 per student til tiltak for andreårsstudenter i forbindelse med starten av semesteret. Disse midlene ble fordelt til instituttene uten spesielle føringer, men med forslag til tiltak og med oppfordringer til tett samarbeid med fagutvalgene og studentutvalgene i planlegging og gjennomføring av arrangementer.

Undervisning og eksamen

Høstsemesteret er planlagt med stor grad av fysisk undervisning, men i kombinasjon med digital undervisning der det gir et godt undervisningstilbud. Med økt arealkapasitet kan undervisningen avvikles i tråd med forsvarlig smittevern. Studentene må bestille leseplasser på forhånd de fleste steder slik at vi kan varsle ved en evt. smittesituasjon. Fakulteter som ikke har tatt i bruk bookingsystem for lesesalsplasser har egne løsninger for smittesporing på studentarbeidsplassene. Eksamensplanene er lagt og det er sikret godt smittevern i alle lokaler slik at saleksamener kan gå som planlagt i høst.

Alle undervisningslokaler med faste seter er merket med setenummerering. Ved fysisk undervisning oppfordres studentene selv til å registrere sin seteplassering. Ved smittesporing blir studentene bedt om å melde setenummer for spesifikke forelesninger eller grupper. Alle studenter på den aktuelle forelesningen blir informert om smittetilfellet og aktuelt setenummer. Ordningen med smittevernvakter i sentrale bygg videreføres så lenge det er behov og fakultetene beslutter omfanget. Det gjelder også egen vakttjeneste for å støtte kommunens arbeid med smittesporing og raskt nå ut med informasjon til berørte studenter.

Undervisere og studenter har høstet mange viktige erfaringer med bruk av digitale verktøy og plattformer i undervisningen. Universitetets læringslab har koordinert støttefunksjonene til underviserne gjennom hele pandemien. Det har vært en tydelig utvikling i digital kompetanse og bruk av digitale verktøy. Dette gjenspeiles også i type støtte som etterspørres fra fagmiljøene, og med en økende grad av spørsmål knyttet til digitale/hybride læringsdesign. Læringslaben lanserte i januar ressursider med dette fokuset. Erfaringene så langt viser at det er etablert god kompetanse i bruk av ulike digitale løsninger.

Fagmiljøene og studentene har gitt tydelig uttrykk for at forutsigbarhet i arbeidssituasjonen er en viktig prioritet under pandemien. Planene for undervisning og vurdering som er lagt for høsten vil ikke endres vesentlig selv om myndighetene skulle åpne til trinn fire i plan for gjenåpning. Dersom det kommer nye innstramminger, vil organisasjonen være godt i stand til å håndtere slike omlegginger.

Utveksling og internasjonale studenter

Medio august er det 373 studenter som er registrert med utvekslingsopphold i utlandet for høsten. Av disse skal 296 studere ved læresteder i Europa. 70 studenter planlegger et utvekslingsopphold ved læresteder utenfor Europa, og 7 er registrert med feltpraksis. Myndighetene har lagt til rette for at alle studenter som skal på utvekslingsopphold til høsten kan være fullvaksinerte før avreise.

Internasjonale studenter fikk unntak fra innreiserestriksjonene fra 1. august, men er fortsatt underlagt gjeldende regler for testing, innreiseregistrering, og eventuelt karantenehotell. Studenter som må gjennomføre innreisekarantene på hotell får oppholdet dekket av UiB ved første gangs innreise til Norge. Det forventes om lag 900 internasjonale studenter denne høsten. Av disse er om lag 730 innvekslingsstudenter og 170 internasjonale mastergradsstudenter.

Onsdag 11. august og torsdag 12. august ble det gjennomført et digitalt velkomst- og introduksjonsprogram for de internasjonale studentene. Programmet omfatter blant annet praktisk informasjon knyttet til studier, råd om smittevern, informasjon om Sammen sitt tilbud, og råd fra Den norske turistforening om ferdsel i norsk natur. Studentene får også egne mottaksopplegg ved fakultetene.

Forskning

Koronasituasjonen har preget forskningsvirksomheten gjennom hele pandemien. Det internasjonale forskningssamarbeidet er rammet særlig hardt. Det er forsinkelser i flere forskningsprosjekter og behov for omdefinering av leveranser.

En økonomisk tiltakspakke ble tildelt fakultetene for å redusere negative konsekvenser for forskningsvirksomheten. Midlene er brukt til ulike tiltak for å skjerme tid til både den frie, grunnleggende forskningen, og til å gjennomføre eksternfinansierte forskningsprosjekter.

EUs rammeprogram, Horizon Europe, rulles nå ut i stor fart. UiB har ambisjoner om å orientere seg bredt mot de ulike forskningsutlysningene som kommer. Det er økende interesse for å utvikle søknader og en rekke forskere planlegger å søke ERC i 2022 og fremover.

Like før sommeren meldte Forskningsrådet at 7 av våre 25 søknader til Sentre for fremragende forskning (SFF), gikk videre til runde to i søknadsbehandlingen. Forskningsrådet har besluttet å forlenge fristen til 20. oktober. Dette er et svært viktig og prioritert område for den fremragende forskningen ved UiB, og det administrative støtteapparatet har prioritert ressurser til å støtte oppunder initiativene fram mot søknadsfristen.

Forskerutdanning

Regjeringen innførte 15. august lettelse på innreiserestriksjoner for utenlandske ph.d.-kandidater som er tatt opp til et ph.d.-program. Det fører til at flere kandidater kan komme i gang med prosjektene sine. Det er fortsatt innreiserestriksjoner for stipendiater som kun kan vise til ansettelsespapirer, og som ennå ikke er tatt opp i et ph.d.-program.

Fakultetene melder at korona-pandemien har rammet de unge forskerne ulikt, men at alle er rammet i noen grad. Våren 2021 sendte UiB ut en spørreundersøkelse til alle ph.d.-kandidater og postdoktorer for å kartlegge situasjonen. 88% av respondentene rapporterer at de er forsinket i noen grad, og hhv 18% og 34% svarer at de er forsinket 1-2 måneder eller mer enn 2 måneder. Yngre forskere og ph.d.-kandidater i begynnelsen av forskningsløpet har blitt særlig påvirket, og i gruppen som har vært ansatt i 1-2 år rapporterer 93% at de er forsinket i noen grad. Undersøkelsen vil følges opp i tett samarbeid med fakultetene.

Fakultetene har innført ulike former for tiltak og vist fleksibilitet overfor kandidatene som har problemer med fremdrift, sosial isolasjon og eventuelle helseutfordringer. Det er etablert ordninger for å innvilge kandidatene forlengelse i tilsettingsperioden og ordningen ble utvidet i vår med ytterligere forlengelse på en måned for uforskyldte hindringer av arbeidsmessig karakter. Fakultetene håndterer ordningen og ledere anmodes om å vise smidighet i vurderingene for å sikre stipendiatene forutsigbarhet i sin arbeidssituasjon.

Fakultetene og instituttene fortsetter innsatsen med å få avholdt disputaser, enten som heldigitale eller hybride arrangement. Det er stadig flere fakultet og institutt som avholder hybride arrangement, der opponenter deltar via videolenke, mens kandidaten, komitéleder og publikum er til stede i auditoriet. UiB vil rette fokus framover på hvordan man kan få kandidatene til å innhente noe av det som har gått tapt i korona-perioden.

Institusjonelt er det også innsats for å følge opp yngre forskere. Det etableres en karriererådgivningstjeneste og det arbeides med å få etablert et karrieresenter og en nettportal for denne målgruppen. Gjennom et pilotprosjekt er det ansatt en psykolog i halv stilling som vil gi kandidater veiledning og metoder for å håndtere press og utfordringer som oppstår i fasen som ung forsker. Det blir gitt tilbud både som gruppeveiledning og i form av allmenne tilbud gjennom webinarer.

Kommunikasjon

UiB har benyttet en rekke ulike kommunikasjonstiltak for å nå ansatte og studenter gjennom pandemien. Nettstedet uib.korona ble tidlig etablert for å samle viktig informasjon til alle grupper.

I oppstarten av nytt studieår har informasjon til nye studenter om smittevern, hurtigtesttilbud og praktisk informasjon hatt høy prioritet. SMS varsling og bruk av sosiale medier har vært sentrale kanaler. Sosiale medier har god rekkevidde og treffer studentene godt. SMS varsling benyttes når store grupper skal varsles raskt. UiB har også benyttet andre synlighetstiltak for å minne om smittevern der folk ferdes. Det er blant annet anvendt plakater/merker på fortau, i samlingssteder og parker. Tre viktige hovedbudskap har stått sentralt: Husk munnbind, test deg, hold avstand. Gjennom en visuell og innholdsmessig kobling til UiBs rekrutteringskampanje «Verden trenger tankene dine» framstår informasjonen med UiB som tydelig avsender.

Økonomi

I tidligere økonomirapporter til styret og senest i økonomirapport pr 1. tertial, jfr. sak 71/21, er det gitt konkrete vurderinger av økonomiske konsekvenser av pandemien. Utviklingen de siste månedene gir ingen grunn til å endre disse estimatene i betydelig grad. UiB har fortsatt besparelser som følge av lavere aktivitetsnivå, særlig knyttet til møte- og reisevirksomhet. beregnet til om lag kr 100 mill. Samtidig er det økte kostnader knyttet til smitteverntiltak. De økte kostnadene er i stor grad belastet Eiendomsavdelingen og Universitetsbiblioteket som opprettholder et styrket tilbud for å redusere konsekvenser av pandemien. Det er også høyere kostnader innenfor IT- og studieområdet. Kostnader til felles tiltak føres på disse sentrale avdelingene. I tråd med styrets føringer ble disse enhetene i juni gitt en samlet budsjettstyrking lik kr 60 mill. gjennom en tilsvarende budsjettreduksjon på fakultetsnivå. Det er også noen enheter som har lavere inntekter, som for eksempel tannklinikken ved Det medisinske fakultet, og det må vurderes om det skal gjøres ytterligere budsjettjusteringer.

Resultatene på studiesiden er så langt gode til tross for pandemien og dette indikerer at resultatinntektene både i 2022 og 2023 opprettholdes. På lang sikt er det særlig pandemiens påvirkning av forskningsaktiviteten som kan ha økonomisk betydning. Den eksternfinansierte aktiviteten ble reelt redusert i 2020, og målene for 2021 ser ikke ut til å bli innfridd. Det bygges opp en prosjektgjeld som indikerer forsinkelser i prosjektene, men det er usikkert hvorvidt og eventuelt når dette kan tas inn senere. Dette har en direkte effekt på årets aktivitet, men utsettelsene vil også kunne påvirke resultatinntektene i årene som kommer. Dette avhenger likevel også av hvordan andre universiteter påvirkes av pandemien på forskningsområdet da resultatinntektene fordeles til sektoren fra en lukket ramme.

UiB er for tiden inne i en periode med høy aktivitet på eiendomsområdet. Prosjektene gjennomføres i stor grad uten avvik på tid og kostnad

Universitetsdirektørens kommentarer

Universitetets fagmiljøer har gjort en betydelig innsats for å legge til rette for en god semesterstart for studentene. Utvidet areal og smitteverntiltak er videreført for å sikre forsvarlige rammer når forskning og undervisning skal foregå på campus. UiB hadde gode forutsetninger for å møte en ny smitteøkning slik den utviklet seg i august.

Bergen kommune mottar et betydelig antall nye studenter hvert studieår, og et godt samarbeid med kommunale myndigheter var nødvendig for å gi fadderuken og semesterstarten trygge rammer. Kommunen var tilfreds med UiBs raske omlegging slik at fadderarrangementene kunne avvikles i tråd med ny forskrift som ble innført kun fire dager før semesteråpning. Organisasjonen har gjennom hele pandemien vist stor evne til raske omlegginger og det samarbeides godt på tvers av enhetene for å løse ulike utfordringer.

Med etableringen av 6 hurtigteststasjoner på campus var det enkelt for studentene å gjennomføre testing før deltakelse på arrangementer. Per 31.8 er det gjennomført om lag 13000 tester og det er avdekket 99 smittetilfeller. Rask oppfølging av smittetilfellene har sikret tidlig isolering av nærkontakter og hindret videre spredning.

For forskningsvirksomheten er det fortsatt utfordringer og det er særlig knyttet usikkerhet til de langsiktige konsekvensene av forsinkelser i prosjekter og i det internasjonale samarbeidet. Det arbeides målrettet for å opprettholde søknadsaktiviteten om eksterne forskningsmidler og det er viktig å sikre tilstrekkelig tid og ressurser til dette arbeidet.

Den økonomiske situasjonen er fortsatt preget både av innsparinger og inntektstap som følge av lavere aktivitet. Samtidig er det merkostnader knyttet til et forsvarlig smittevern. Studiepoengproduksjonen har hatt positiv utvikling i perioden, og det ser ikke ut til at pandemien gir langsiktige negative effekter på denne delen av økonomien. Det er samtidig usikkerhet knyttet til langtidseffektene for forskningsaktiviteten og det er stor innsats i mange fagmiljøer for å motvirke negative effekter for forskningen.

26.08.21/Tore Tungodden/Kari Fuglseth/Sonja Dyrkorn/Benedicte Løseth/Christen Soleim/Per Arne Foshaug.